

Vastuvõtmise kuupäev : 27/01/2026

Kohtuasi C-772/25* [Delna]ⁱ

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

28. november 2025

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Juzgado de lo Social n° 3 de Huelva (Huelva töökohus nr 3, Hispaania)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. november 2025

Kaebaja:

BR

Vastustajad:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (riiklik sotsiaalkindlustusamet, Hispaania)

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (üldine sotsiaalkindlustusfond, Hispaania)

Põhikohtuasja ese

Esimese astme sotsiaalvaidlus, milles taotletakse leseptioni ja vanaduspensionini kokkusobivaks tunnistamist.

Eelotsusetaotluse liik ja ese

ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotlus, milles palutakse tõlgendada nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

ⁱ Kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

valdkonnas ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes.

Eelotsuse küsimused

„1. Kas nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes artikkel 5 on kohaldatavad sellise isiku vanaduspensioni taotlusele, kes juba saab lesepensioni?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas Hispaania õigusnorm ja seda tõlgendav kohtupraktika, mis näevad ette, et vanadus- ja lesepension on LGSS 13. üleminekusätte lõike 2 kohaselt ühitamatud, kui isik, kes saab juba lesepensioni, taotleb ka vanaduspensioni, samas kui üldreeglina tunnustatakse nende kokkusobivust, on nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiivi 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas artiklis 4 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes artiklis 5 sätestatud Euroopa õigusnormidega vastuolus, kuna see võib põhjustada kaudset diskrimineerimist soo ja sooidentiteedi alusel?“

Viidatud õigusnormid

Riigisisised õigusnormid

I) Sotsiaalkindlustuse üldseadus (*Ley General de la Seguridad Social*), mille konsolideeritud tekst kiideti heaks 30. oktoobri 1997. aasta kuninga seadusandliku dekreediga 8/2015 (LGSS)

I.1) LGSS artiklis 165 on sätestatud hüvitise saamise õiguse tingimused.

II.2) Selle seaduse artiklites 204 ja 205 on määratletud vastavalt sissemaksetel põhinev vanaduspension ja selle pensioni saajad.

III.3) Nimetatud seaduse artiklis 213 „Ühitamatuse juhtumid“ on ette nähtud:

„1. Vanaduspensioni saamine ei ole ühitatav pensionäri töötamisega, kui seaduses või määruses sätestatud eranditest ja tingimustest ei tulene teisiti.

Siiski võivad pensionile minevad isikud ühitada pensioni osalise tööajaga töötamisega määrusega kehtestatud tingimustel.

2. Töötamine avalikus sektoris ametikohal, mis on määratletud 26. detsembri 1984. aasta seaduse 53/1984 avalikus teenistuses töötavate isikute ühitamatuse kohta (Ley 53/1984, de 26 de diciembre, de Incompatibilidades del Personal al Servicio de las Administraciones Públicas) artikli 1.1 teises lõigus, on ühitamatu sissemaksetel põhineva vanaduspensioni saamisega.

Märgitud pensioni saamine peatatakse sellel ametikohal töötamise ajaks, ilma et see mõjutaks pensioni ümberhindamist.

Käesolevas lõikes osutatud ühitamatust ei kohaldata ülikooli emeriitprofessorite ega artiklis 137.c osutatud diplomeeritud emeriitmeditsiinitöötajate suhtes.

3. Sissemaksetel põhinev vanaduspension on samuti ühitamatu 30. mai 1996. aasta seaduse nr 3/2015 riigi keskvalitsuse kõrgemate ametnike tegevuse kohta (Ley 3/2015, de 30 de mayo, reguladora del ejercicio del alto cargo de la Administración General del Estado) artiklis 1 nimetatud kõrgemate ametnike töötamisega.

4. Vanaduspensioni saamise õigus on ühitatav sellise füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisega, millest saadav aastane kogutulu ei ületa aastast alampalka. Sellise majandustegevusega tegelevad isikud ei ole kohustatud sotsiaalkindlustushüvitiste eest makseid tegema.

Eelmises lõigus nimetatud tegevused, mille puhul ei tehta sissemakseid, ei loo uusi õigusi sotsiaalkindlustushüvitistele.“

IV.4) LGSS artikkel 219 „Üleelanud abikaasa lesepension“ reguleerib lesepensioni saamise üldtingimusi.

V.5) Selle seaduse artikli 220 „Leseption lahuselu, lahutuse või abielu kehtetuks tunnistamise korral“ lõikes 1 on sätestatud:

„Lahuselu või lahutuse korral on õigus leseptionile isikul, kes vastab artiklis 219 sätestatud tingimustele ning on või on olnud seaduslik abikaasa, viimasel juhul tingimusel, et ta ei ole sõlminud uut abielu või sõlminud kooselu järgmises artiklis osutatud tingimustel.

Samuti on vaja, et isikud, kes on lahutatud või elavad lahus, oleksid tsiviilseadustiku artiklis 97 ette nähtud hüvitispensioni saajad ja et see lõpetataks õigustatud isiku surma korral. Kui leseptioni summa on suurem kui hüvitispension, vähendatakse seda viimase summani.

Igal juhul on õigus leseptionile naistel, kes vaatamata sellele, et nad ei ole hüvitispensioni saajad, suudavad tõendada, et nad olid lõpliku kohtuotsusega kehtestatud või menetluse lõpetamisel surma tõttu jõustunud lahuselu või lahutuse ajal soolise vägivalla ohvrid; kohtuotsuse puudumisel kaitsemääruse või prokuratuuri arvamuse alusel, milles märgitakse, et on

tõendeid soolise vägivalla ohvriks olemise kohta, ning mis tahes muude õiguslikult lubatud tõenditega.“

VI.6) Selle seaduse artikli 223 „Lesepensioni maksete ühitatavus ja lõpetamine“ lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Lesepension on ühitatav mis tahes tööst saadava tasuga.

Lesepension, mis on määratud artikli 219.1 teises lõikes sätestatud tingimustel, sealhulgas kooselu partnerite puhul, on ühitamatu teise lesepensioni tunnustamisega mis tahes sotsiaalkindlustussüsteemis, välja arvatud juhul, kui mõlemas süsteemis makstud sissemaksed kattuvad vähemalt 15 aasta jooksul.

2. Lesepensioni saamise õigus lõpeb igal juhul, kui õigustatud isik abiellub või sõlmib kooselu artiklis 221 sätestatud tingimustel, kui õigusnormides ette nähtud eranditest ei tulene teisiti.“

VII.7) Nimetatud seaduse artikli 229 „Pensionisummade piirmäär“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Surma korral makstavate pensionide ja toitjakaotuspensionide summa ei tohi ületada surnud isiku sissemaksete alusel arvutatud baassummat vastavalt artikli 161.2 sätetele. Seda piirangut kohaldatakse nende summade esialgsele kindlaksmääramisele, kuid see ei mõjuta vajadusel hilisemat pensionide perioodilist ümberhindamist vastavalt artiklile 58.“

VIII.8) 13. üleminekusäte „Üleminekusäte lesepensioni kohta kooselu lõpetamise või lahutuse korral enne 1. jaanuari 2008“ näeb ette järgmist:

„1. Lesepensioni saamise õiguse tunnustamine ei sõltu sellest, kas lahutatud või lahus elav isik on õigustatud saama artikli 220.1 teises lõigus osutatud hüvitispensioni, kui lahutuse või kooselu lõpetamise kuupäeva ja lesepensioni saamise õiguse andva isiku surma kuupäeva vahel on möödunud kuni kümme aastat, tingimusel, et abielu kestis vähemalt kümme aastat ja pensionisaaja täidab ühe järgmistest tingimustest:

a) abielu ajal ühiste laste olemasolu.

b) pensioniõiguse andva isiku surma ajal on ta üle 50 aasta vanune.

Sellest tulenev lesepensioni summa arvutatakse vastavalt õigusnormidele, mis kehtisid enne sotsiaalkindlustusmeetmeid käsitleva 4. detsembri 1997. aasta seaduse nr 40/2007 (Ley 40/2007, de 4 de diciembre, de medidas en materia de Seguridad Social) jõustumist.

Käesoleva üleminekusätte esimeses lõigus nimetatud juhtudel ei ole lesepensionile õigust lahutatud või lahus elaval isikul, kes oleks pidanud maksma hüvitispensioni.

Igal juhul peab kooselu lõpetamine või lahutus olema toimunud enne 4. detsembri 1996. aasta seaduse 40/2007 jõustumist.

Käesolevat üleminekusätet kohaldatakse ka asjaolude suhtes, mis leidsid aset ajavahemikul 1. jaanuarist 2008 kuni 31. detsembrini 2009, ning nende suhtes kohaldatakse ka käesoleva seaduse artikli 220 sätteid.

2. Lesepensionile on õigus ka isikutel, kes on eelmise lõike esimeses lõigus osutatud olukorras, isegi kui nad ei vasta selles lõikes sätestatud tingimustele, eeldusel et nad on 65-aastased või vanemad, kellel ei ole õigust muule riiklikule pensionile ja kui surnud isikuga abielu kestus ei olnud lühem kui 15 aastat.

Pensioni määratakse eelmises lõikes ette nähtud tingimustel.“

II) 13. veebruari 1967. aasta määrus, millega kehtestatakse rakenduseeskirjad üldises sotsiaalkindlustussüsteemis surma korral makstavate hüvitiste ja toitjakaotushüvitiste maksmiseks (Orden de 13 de febrero de 1967 por la que se establecen normas para la aplicación y desarrollo de las prestaciones de muerte y supervivencia del Régimen General de la Seguridad Social)

Selle määruse artiklis 10 „Ühitatavus“ on sätestatud, et „lesepension on ühitatav mis tahes lese töötasuga või vanadus- või invaliidsuspensioniga, millele tal on õigus“.

Liidu õigusnormid

I) Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas, artiklid 1–5.

II) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes, artikkel 1, artikli 2 lõike 1 punktid a, b ja f ning lõike 2 punkt b, artikkel 5, artikkel 7, artikkel 10.

Viidatud kohtupraktika

Riigisiseste kohtute praktika

Tribunal Supremo (Hispaania kõrgeim kohus) 25. aprilli 2024. aasta otsus, rcud. 3094/2022 (ECLI:ES:TS:2024:2465) ja 19. jaanuari 2021. aasta otsus, rcud. 2952/2017 (ECLI:ES:TS:2021:90), mis mõlemad käsitlevad LGSSi 13. üleminekusätte lõiget 2.

Liidu kohtute praktika

20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, punkt 56).

Põhikohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Kaebaja BR, kes on sündinud 10. novembril 1952, abiellus 14. juunil 1969. Abielust sündis neli last.
- 2 17. novembri 2006. aasta kohtuotsusega abielu lahutati.
- 3 Pärast endise abikaasa surma 13. mail 2018 taotles kaebaja lesepensioni, mille saamise õigust INSS 25. mai 2018. aasta otsusega tunnustati.
- 4 Kaebaja tegi sissemakseid füüsilisest isikust ettevõtjate eriskeemi umbes 30 aastat. Üldisesse pensioniikka jõudmisel otsustas ta jätkata töötamist ja sissemaksete tegemist.
- 5 Kaebaja taotles 3. aprillil 2023, mil ta oli 70 aastat vana, vanaduspensioni, mis talle määrati 16. mai 2023. aasta otsusega, kuid samas otsuses on märgitud järgmist: „käesoleval pensionil ei ole majanduslikku mõju, kuna see on ühitamatu ja aastast väiksem kui pension, mida saadakse. Siiski on võimalik taotleda selle otsuse tühistamist ja valida peatatud pension“.
- 6 Kaebaja esitas selle otsuse peale kaebuse Juzgado de lo Social n° 3 de Huelva (Huelva töökohus nr 3), kes otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule käesoleva eelotsusetaotluse.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 7 Eelotsusetaotlus ei sisalda kaebaja argumente. INSSi kohta on lihtsalt märgitud, et ta on eelotsusetaotluse esitamise vastu.

Eelotsusetaotluse esitamise põhjendused

Esimene eelotsuse küsimus

- 8 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on teadlik, et direktiivi 79/7 artikli 3 lõikega 2 on jäetud selle kohaldamisalast välja sätted, mis käsitlevad toitjakaotushüvitisi, näiteks lese pensioni.
- 9 See välistamine ei peaks siiski olema käesolevas asjas kohaldatav, kuna ei taotleta lese pensioni, mille võimalikku saajat võidakse diskrimineerida. See välistus oleks kohaldatav juhul, kui vanaduspensionile saav isik taotleks lese pensioniga liitumist.
- 10 Käesolev juhtum on justnimelt vastupidine. Nimelt on tegemist isikuga, kes taotleb vanaduspensionile ja kes kuulub enamjaolt naistest koosnevasse rühma, kuhu kuuluvad lese pensioni saajad LGSS 13. üleminekusätte lõike 2 alusel. Seega, kuna taotletakse õigust vanaduspensionile, kuulub käesolev kohtuasi eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul direktiivi 79/7 kohaldamisalasse vastavalt selle artiklitele 1 ja 2.

Teine eelotsuse küsimus

- 11 Hispaania süsteemis on üldreegel, et käesolevas menetluses taotletav vanaduspension on ühildatav muude hüvitistega, sealhulgas lese pensioniga, kuigi kohaldatakse LGSS-is ja 13. veebruari 1967. aasta määruses sätestatud õiguslikke piirmäärasid. Tegemist on erinevate juhtudega – vanadus ja toitjakaotus – ning süsteem võimaldab neid koos saada, kui ei ole sätestatud teisiti.
- 12 Rühm, mille suhtes kohaldatakse seda ühitatavust välistavat reeglit, st lese pensioni saajad LGSS 13. üleminekusätte lõike 2 alusel, koosneb peaaegu täielikult naissoost isikutest. Nimelt, kui lähtuda statistilistest andmetest, mida Euroopa Kohus on kinnitanud hindamiselemendina, et kontrollida, kas vaidlusalune eeskiri mõjutab töötajaid ebasproportsionaalselt, siis 2025. aasta augusti seisuga oli üle 65-aastastest lese pensionide saajatest 98,11% naised.
- 13 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kaudse diskrimineerimisega direktiivi 79/7 artikli 4 tähenduses tegemist siis, kui riigisisese meetme kohaldamine, mis on küll sõnastatud neutraalselt, seab tegelikult ebasoodsasse olukorda palju suuremal hulgal naisi kui mehi (Euroopa Kohtu 20. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus C-123/10, Brachner, punkt 56).
- 14 LGSS 13. üleminekusätte lõige 2 on põhimõtteliselt neutraalne norm, mida kohaldatakse võrdselt mõlema soo suhtes. Ei saa siiski järeldada, et selline säte on neutraalne, kui kohaldame tõlgendust soolise võrdõiguslikkuse seisukohast. Diskrimineerimisvastase õiguse seisukohast on tegemist tüüpilise kaudse soolise diskrimineerimise juhtumiga: näiliselt neutraalne eeskiri seab naised meestega võrreldes eriti ebasoodsasse olukorda.

- 15 LGSS 13. üleminekusätte lõike 2 kohta otsustas Tribunal Supremo (kõrgeim kohus) eespool viidatud 25. aprilli 2024. aasta ja 19. jaanuari 2021. aasta kohtuotsustes, et see säte näeb ette lesepensioni enne 1. jaanuari 2008 kooselu lõpetamise või lahutuse korral, ilma et nõutaks hüvitispensioni, kui on täidetud järgmised tingimused:
- 1) taotleja on 65-aastane või vanem;
 - 2) tal ei ole õigust muule riiklikule pensionile;
 - 3) surnud isikuga sõlmitud abielu kestus ei olnud lühem kui 15 aastat.
- 16 Kõrgeim kohus leidis samuti, et see säte ei ole ainus norm LGSS-is, mis seab pensionide saamise sõltuvusse tingimusest, et asjaomasel isikul ei ole õigust muule pensionile. Samasugune norm on ka LGSSi 2. üleminekusättes, mis puudutab kohustusliku vanadus- ja invaliidsuskindlustuse hüvitisi, või 4. detsembri 1997. aasta seaduse 40/2007 lesepensioni kohta 3. lisasättes.
- 17 Lõpuks otsustas Tribunal Supremo (kõrgeim kohus), et see süsteem ei takista isikutel, kes saavad LGSS-i 13. üleminekusätte lõikes 2 sätestatud lesepensioni, saada vanaduspensioni; Tribunal Supremo (kõrgeim kohus) leiab siiski, et tingimus, mille kohaselt pensionisaajatel „ei ole õigust muule riiklikule pensionile“, välistab mõlema pensioni samaaegse saamise, mistõttu tuleb valida üks neist.
- 18 Kõiki neid asjaolusid arvestades soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas LGSS 13. üleminekusätte lõige 2 võib olla objektiivselt põhjendatud õiguspärase eesmärgiga ning kas selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.
- 19 Sellega seoses leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi Hispaania õiguses on üldreegel see, et vanadus- ja lesepension on omavahel ühitatavad, võtab LGSS 13. üleminekusätte lõikes 2 ette nähtud lesepensioni saajate rühma erinev kohtlemine nendelt igasuguse võimaluse saavutada vanaduspensioniga ühitatavus, ilma et see võimatus ettenähtud valikuõiguse tõttu kujutaks endast meetet, mis on tegelikult vajalik, et saavutada sissemaksetel põhineva sotsiaalkindlustussüsteemi kaitsmise eesmärki, kuna enamik nendest pensionidest on oma suuruselt puhtalt elatusvahendid.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus järeldab, et praegune LGSS 13. üleminekusätte lõikes 2 ette nähtud vanaduspensioni ja lesepensioni ühitamatus põhjustab juhul, kui isik saab lesepensioni ja soovib saada ka vanaduspensioni, kaudset diskrimineerimist soo alusel, mis on liidu õigusega keelatud.